

A SZELLEMI TULAJDONJOGOK FEJLŐDÉSTÖRTÉNETE
AZ EURÓPAI UNIÓBAN
(1958-2010)

Tattay Levente

**1) A szellemi alkotásokkal kapcsolatos tevékenység keretei
az Európai Gazdasági Közösségben**

Az Európai Unió jelenlegi állapotában a világ egyik legjelentősebb gazdasági integrációja, területe 4.324.782 négyzetkilométer, amely jelenleg 27 (Utoljára, 2007. január elsejével Bulgária és Románia csatlakozott az EU-hoz.) államot foglal magába, ahol a lakosság száma meghaladja az 500 milliót és az együttműködés megvalósításának legfejlettebb fázisában van. Az európai államok integrációját 1957-ben Németország, Franciaország, Olaszország és a Benelux államok azóta többszörösen módosított alapító szerződése (a Római Szerződés, vagy EK szerződés) hozta létre. Jelenleg 2009. december 1-től az integráció hivatalos megnevezése Európai Unió, mely terminológia kihat az Unió szervezetét és működését meghatározó szerződésekre is (EUSz, EUMSz = Lisszaboni Szerződés).

A működését 1958-ban megkezdő, eredetileg Európai Gazdasági Közösségnek nevezett együttműködés tevékenységét szakszerűen és céltudatosan elsősorban a gazdaságra, a kereskedelemre és a vámokra, továbbá a gazdasággal legszerveesebben összefüggő területekre korlátozta. A szellemi alkotásokkal kapcsolatos jellegzetesen közösségi kérdések az együttműködés első időszakában csak szórványosan jelentkeztek.

A szellemi alkotások Közösségben betöltött helyének és szerepének meghatározásakor az ipari tulajdon oltalmára 1883-ban létesült és többször revideált Párizsi Uniós Egyezmény (PUE) és az irodalmi és művészeti alkotások oltalmáról szóló Berni Uniós (BUE) Egyezmény rendelkezéseiből kell kiindulni.

A szellemi alkotások nemzetközi tevékenységét összefogó, 1967-ben nemzetközi szerződéssel alapított Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO = World Intellectual Property Organisation vagy OMPI = Organisation Mondial de la Propriété Intellectuelle) látta el a legfontosabb nemzetközi egyezmények igazgatását és menedzselését a Közösségben.

Mivel az Európai Közösség államai tagjai egyaránt a Párizsi Uniós Egyezménynek, a Berni Uniós Egyezménynek és a WIPO-t létrehozó megállapodásnak, a nemzetközi együttműködés keretei az 1958-ban létrejött Európai Közösség számára már eleve adottak voltak. A nemzetközi tevékenység a PUE és BUE keretébe tartozó szakosított egyezmények keretében folyt.

A szellemi alkotások tárgyasult formái, így a szabadalmak, védjegyek, ipari minták, valamint a könyvek, hanglemezek, fényképek, képzőművészeti alkotások és mások, a kereskedelemben áruként viselkedtek, vagy azok, mint az áruk szellemi értékkomponensei jöttek számításba, viszont e jogok abszolút jellegük, negatív tartalmuk, kizárólagosságuk és területiális hatályuk miatt a közösségi áruforgalom szempontjából rendszeridegenként nyertek értékelést.

A közösségi áruforgalom, a versenyjogi rendelkezések és a szellemi alkotások közötti ellentmondásokat az Európai Bíróság oldotta meg jogi szabályozás híján. Ilyen ellentmondásos ügy volt a „Parke Davis” ügy, melyben az Európai Bíróság 1967-ben elsőként állapította meg, hogy a védett szabadalomból eredő jog az első forgalomba hozatal után nem gyakorolható, ugyanis valamely tagállamban történő első joggyakorlással (forgalomba hozatal) a szabadalom az EK egész területén elhasználódott, további gyakorlására nincs lehetőség.

A „Centrafarm vs. Sterling Drug” ügyben (1974) az Európai Bíróság elvi élel kimondta: összeegyeztethetetlen a Közös Piaccaal és az áruk szabad mozgása biztosításának alapvető fontosságú követelményével az, hogy bárki a nemzeti szabadalmi oltalomból eredő jogára hivatkozva megakadályozza az áruknak az egész Közösség piacán megvalósuló szabad áramlását.

Az Európai Bíróság első jelentős szerzői jogi vonatkozású döntése az 1971-ben hozott, időközben híressé vált „Polydor” vagy „Deutsche Grammophon” ügy volt, melynek döntése – szakítva a korábbi modellel – a német anyavállalat (a „Deutsche Grammophon”) rendelkezési joga és tilalma ellenére, annak francia leányvállalatát feljogosította az eredetileg az anyavállalat által forgalmazott hanglemezek németországi értékesítésére, a közösségi áruforgalom szabadságára hivatkozással.

2. Tényezők, amelyek elodázhatatlanná tették a szellemi alkotások közösségi szabályozását

A szellemi alkotásokkal kapcsolatos jogi kérdések közösségi szintű megválaszolását az alábbiak tették szükségessé és elodázhatatlanná. a) A szellemi alkotások jelentős versenyeszközként való elismerése, b) A rohamos technikai fejlődés, c) A nemzetközi jogfejlődés követése, d) Az egyes országok nemzeti szabályozásának eltéréseiből eredő problémák kiküszöbölése, e) A közösségi hatáskörök bővülése.

Ad a) A szellemi alkotások jelentős versenyeszközként való elismerése

Köztudomású, hogy az innováció és K+F tevékenység a gazdaság fejlesztésének leghatékonyabb, legbiztosabb, azonban céltudatossgot és hosszú távú tervezést igénylő tényezője. Hatékonyságának nagyszerű példái vannak. Itt elég a XIX. században elmara-dott Japán látványos gazdasági fejlődésére és a „finn csodára” gondolni.

A világ valamennyi innovációval foglalkozó statisztikájában kiemelkedő figyelmet fordítanak a szabadalmaztatás mutatóira. Az Európai Közösségben a világ fejlett térségeivel való lépéstartás céljából különleges figyelmet fordítanak a műszaki-tudományos tevékenység versenyképességére. A szakemberek itt is mozgósító tevékenységet végeznek. Keveslik azt, hogy a Közösség bruttó jövedelmének csak 1,8-2%-át költi kutatási és

fejlesztési tevékenységre, mivel az Amerikai Egyesült Államokban és más államokban ez lényegesen magasabb, 2,5-2,7 %-os finanszírozást jelent.

A szabadalmakkal összevetve különösen jelentős dimenziót képvisel a szerzői alkotások gazdasági súlya. A szerzői alkotások tekintetében elmondható, hogy a fejlett ipari országokban a nemzeti jövedelem 4-7 %-a az ún. szerzői jogi iparból származik. Magyarországon az ENSZ égisze alatt készített felmérés (2004) szerint a nemzeti jövedelem 6,67 %-a az elsődleges és másodlagos szerzői iparból jön.

Ad b) Rohamos technikai fejlődés

A rohamos technikai fejlődés jellemzi a szellemi alkotásokat. Itt elég a géntechnológiára, a biotechnológiára, a félvezető áramkörök topográfiájára, valamint a számítógépekre, adatbankokra, valamint a digitális technika és az internet rohamos terjedésére gondolni. A fejlődés ütemére jellemző volt, hogy a számítógépek generációi a 90-es években fél-évente váltották egymást és a mikroprocesszorok sebessége a korábbiak tízszeresére növekedett.

A 90-es években a szórákóztató ipart és az élet valamennyi területét elérte a digitális számítógépes technika alkalmazása. A digitális technika nem más első fázisban, mint a hangok, képek, jelek bináris számjegyekkel való elektronikus rögzítése, továbbá számítógépes tárolása, végső fázisban pedig ezeknek a digitális jeleknek a valósággal egyező, vagyis analóg jelekké, hangokká, képekké való visszaalakítása. Ha bármely információt kívánunk a számítógéppel értelmezni, először azt át kell ültetni 2-es számrendszerbe. Ez a folyamat a *digitalizálás*.

Ad c) A nemzetközi jogfejlődés hatása

Ebben a vonatkozásában több területet lehet említeni. Elsőként a biotechnológia szabályozását célszerű említeni. Így például az Amerikai Legfelsőbb Bíróság 1980-ban kimondta a baktérium szabadalmazhatóságát.

A következő fontos állomás 1984-ben egy genetikailag módosított búzafajta szabadalmaztatása volt Ken Hibberd és kutatói csoportja részére. Tehát 1984 óta az USA-ban e szabadalmi oltalom kiterjed a génkezelt mikroorganizmusokra, növényekre és állatokra. Erre a jelentős anyagi vonatkozású tendenciára a Közösségnek reagálni kellett. A Közösségben már 1988-ra kidolgozták a biotechnológiai találmányok szabadalmi oltalmáról szóló irányelv tervezetét, amelyet nem fogadtak el etikai kérdések tisztázatlansága miatt. Az Irányelv elfogadására csak tíz év múlva került sor.

Ugyanígy az integrált áramkörök tömegtermelésbe vonása indokoltá tette a mikroelektronikában is a félvezető áramkörök topográfiájának szabályozását. A közösség ennek megfelelően 1988-ban kibocsátotta a 87/54/EEC irányelvet a félvezető termékek topográfiájáról.

A szerzői jogok vonatkozásában elég arra hivatkozni, hogy a WIPO keretében 1989-ben az audiovizuális művek nemzetközi oltalmáról szóló Genfi Szerződés meghozatalára került sor.

Ad d) Az egyes országok nemzeti szabályozásának eltéréseiből eredő problémák kiküszöbölése

Az iparjogvédelem terén az Európai Bíróság a „Thetford vs. Fiamma” ügyben, 1987-ben hozott döntése élesen rámutatott a szabályozatlanság problémájára. A Thetford cég az angol jog különleges szabályai alapján szerzett jogot az általa forgalmazott WC-ülőkékre. Az angol jog alkalmazta az 1949-ben a szabadalmi törvénybe bekerült ún. relatív újdonság elvét, amelynek az értelmében nem lehet újdonság hiánya miatt elutasítani a szabadalmi bejelentést, ha a szabadalmi oltalom ötven évnél régebbi szabadalmi leírásokra épül. Az olasz Fiamma cég a Thetford cég engedélyét nem kérve – mivel joggal gondolhatta, hogy az adott műszaki megoldás a közkinccs kategóriába tartozik – gyártotta és értékesítette a kérdéses WC-ülőkéket és azokat Angliába importálták. Végső soron az Európai Bíróság az import megakadályozását jogszerűnek állapította meg az olasz céggel szemben. A döntésre a közösségi jogegységesítés, illetve jogharmonizáció hiányában került sor. A Fiamma cég a bírósági eljárásban joggal hivatkozott arra, hogy az angol szabadalmi jogi szabályozás az EK-Szerződés 36. cikke alapján tiltott önkényes versenykorlátozást, álcázott kereskedelmi akadályt jelent. A szabadalmi jogi harmonizáció hiánya tehát direkt módon importkorlátozóvá vált.

Ad e) A közösségi hatáskörök bővülése

Az Római Szerződés alapján a Közösség olyan hatáskörökkel bővült, amelyek mind az ipar- jogvédelmi, mind pedig a szerzői jogi kérdések előtérbe kerülését eredményezték. Az Egységes Európai Okmány (1986) alapján az iparpolitika és a kutatás-fejlesztési politika az EK hivatalos politikáját képezte, azzal hogy e két politika az EK innovációs versenyképességének a növelésére irányul, amelynek központjában a szellemi alkotások állnak. A Római Szerződés Maastrichti módosítása (1993) az EU hatáskörébe utalta az oktatási-szakképzési- és ifjúságpolitikát, valamint a kultúrpolitikát, amelyeknek kiemelkedően fontos területe a szerzői jog. Az oktatás és szakképzés modernizálása az együttműködés fejlesztése az irodalom, művészetek és az audiovizuális szektor terén kiemelkedő szerepet biztosít a szerzői jognak.

3) A közösségi szabályozás kezdetei (1958-1990)

A szellemi alkotások szabályozása az Európai Gazdasági Közösségben.

Ad a) Szabadalmak

Ezen időszak kezdeti, legjelentősebb eseménye – bár nemzetközi szerződés formájában – az Európai Szabadalmi Egyezmény 1977-ben történő hatálybalépése volt. Az ezt követő tíz évben minden területen erőteljesen megindultak a kodifikációs munkálatok.

Az Európai Szabadalmi Egyezményt Münchenben 1973. október 5-én írták alá. Gyakran találkozni a Megállapodás rövidített alakjával: EPC=angolul, EPÜ=németül. CBE=franciául. Az Európai Szabadalmi Egyezményt „Müncheni Szerződésnek” is nevezik.

Az Egyezmény funkcionálását az Európai Szabadalmi Hivatal biztosítja, amely Münchenben székel. A Megállapodás 1977. október 5-én lépett hatályba, hivatalos nyelve a német, a francia és az angol. Az egységes követelmények szerint egységes eljárásban történő engedélyezés jelentősen közrehatott a szabadalmakra vonatkozó jogi előírások harmonizálásában. Így az Egyezmény egységesítette a szabadalmazhatósági feltételekre vonatkozó anyagi jogi előírásokat. Európai szabadalmak olyan találmányokra engedélyezhetők, amelyek újak, feltalálói tevékenységen alapulnak és iparilag alkalmazhatók.

Szempontunkból különlegesen fontos szerepet tölt be az 1975. december 15-én Luxemburgban aláírt Közösségi Szabadalomról szóló Egyezmény. A Közösségi szabadalmi rendszer indítását és az ún. Luxemburgi Egyezmény hatálybalépését 1992-re tervezték, azonban ratifikációjára nem került azóta sem sor. A közösségi szabadalom vonatkozásában új kezdeményezés született 1997 júniusában.

Az iparjogvédelem terén említhetjük még az *integrált áramkörök* jogi oltalmával kapcsolatos és a tagállamok jogközelítésére vonatkozó irányelvet, amelyet 1987-ben adtak ki.

Meg kell említeni továbbá a *biotechnológiai találmányok* területén folyó jogközelítési tevékenységet. A kérdéses találmányokra vonatkozó irányelv tervezetét már 1988-ban kiadták és a kodifikáció több, jelentősen átdolgozott tervezet formájában haladt előre, azonban az irányelvet végleges formájában csak 1998-ban fogadták el.

Ad b) Védjegyek

Már a nyolcvanas évek elejétől elkezdődött a közösségi védjegyrendszer kidolgozása, amelynek legfontosabb lépése a Közösségi Védjegyirányelv megjelentetése volt. Ez áll:

– az Irányelvből, a tagállamok védjegyjogi normái közelítéséről és egységesítéséről, amelyek jelentős visszhangot kaptak a szakirodalomban.

– a Közösség Tanácsa által kiadott minden tagállamot kötelező rendeletből, mely a Közösség, mint integráció egységes védjegyjogi rendszerét létrehozza (Közösségi Védjegyrendelet - Szabályzat),

A Közösségi Védjegyrendelet (Szabályzat) részletkérdésekre is lebontott végrehajtási utasításaiból, illetve az illetékek és az eljárási jogorvoslat rendjéről szóló szabályozásból.

1989-ben jelent meg az EGK Tanács 89/104/CEE irányelve a tagállamok védjegyjogi normái közelítéséről és egységesítéséről.

4) A közösségi szabályozás az iparjogvédelem terén és a szerzői alkotások területén (1990-2000)

Erre az időszakra a nemzetek felett álló közösségi védjegyrendszer, közösségi ipari minta rendszer és a közösségi eredetvédelmi rendszer kiépítése volt a jellemző.

Ad a) Szabadalmak

A gyógyászati termékekre vonatkozó kiegészítő tanúsítványok vonatkozásában sikerült az egész Közösségben egységes jogi szabályozási rendszert létrehozni. A kérdéses 1768/92. számú EK Tanácsi rendelet 1992-ben lépett hatályba.

Jelentős előrelépés történt a növényfajták szabadalmi oltalma tárgyában, amelyet a 2100/94. számú, az EK Tanácsa által kiadott rendelet szabályoz. A Közösségi növényvédelmi rendszer 1995 óta Angers (Franciaország) központtal működik, sor került a bejelentési eljárás és az illeték szabályozására.

Feltétlenül megemlítendő, hogy a növényfajtákra vonatkozó kiegészítő tanúsítványok vonatkozásában is sikerült az egész Közösségben egységes jogi szabályozási rendszert létrehozni. A kérdéses 1610/96 EK Tanácsi rendelet 1995-ben lépett hatályba. A legjelentősebb esemény e téren az Európai Szabadalmi Egyezmény (European Patent Convention) 2000. évi módosítása.

Ad b) Védjegyek

1989-ben jelent meg az EGK Tanács 89/104/CEE sz. Irányelve a tagállamok védjegyjogi normái közelítéséről és egységesítéséről. A Közösségi Védjegyrendelet harmadik tervezetét 1991-ben adták ki. Végül pedig 1993 végén kiadásra került a közösségi védjegyrendszert létrehozó 40/94. számú EK tanácsi rendelet. Érdekes módon – más területekkel ellentétben – (lásd pl. szabadalmak) a közösségi védjegy- és ipari mintahivatal már 1994-ben létrehozták Alicante-ban (Spanyolország). E szerv neve: „A Belső Piac Harmonizációs Hivatala”.

Ad c) Ipari minták

A közösségi mintarendszer – hasonlóan a védjegyekhez – szintén három szabályozási formából áll: a) a közösségi minta irányelvű, amely a mintajogi normák közelítésére kötelezte az államokat; b) a nemzetek felett álló önálló egységes kritériumok alapján az egész közösségben oltalmat biztosító közösségi mintáról szóló EK Tanács rendeletéből; c) a kérdéses rendelet végrehajtása és alkalmazására kiadott rendeletekből.

A Közösségi ipari mintára vonatkozó rendelet és Irányelv tervezeteit elsőként 1993-ban adták ki. A közösségi mintaoltalom harmonizációjáról szóló irányelv 1998-ban került kiadásra.

Ad d) Földrajzi árujelzők

Az EK eredetvédelmi rendszerét elsősorban rendeletek segítségével alakították ki. E rendelet alkalmazása kötelező az EK országokban. A legfontosabb jogszabályok e vonatkozásban az alábbiak: 2081/92 sz. EGK bizottsági rendelet a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi elnevezéseinek védelméről, amelyet a 2037/93. EGK bizottsági rendelet módosított; 2082/92. sz. bizottsági rendelet a különleges tulajdonságú mezőgazdasági termékekre és élelmiszerekre vonatkozó bizonyítványokról.

A borok és szeszesitalok védelmére külön szabályok vonatkoztak: 822/87 EGK sz. bizottsági rendelet, a bor közösségi piaci forgalmazásáról; 1576/89 EGK sz. bizottsági

rendelet, a szeszesitalok forgalom meghatározásáról, megjelölésének és kiserelésének általános szabályairól.

Az oltalmazott termékek nemzeti és közösségi nyilvántartását egyaránt előírják. Számunkra az Európai Közösség normái közül a – Magyarország boreredet védelmi megállapodás 1993-ban különösen fontos volt, melyet az 1994. évi XI. törvény hirdetett ki. A Megállapodás az EU-hoz való csatlakozással hatályát veszítette.

Ad e) Szerzői jog

A szerzői jog területén a közösségi jogi szabályozás csak lényegesen később és lényegesen kisebb intenzitással indult meg. Mindez ideig egyetlen közvetlenül alkalmazható rendelet alkotására sem került sor. *Az EU szerzői jogi tekintetében a jogharmonizáció ezért lényegesen kevesebb eredményt tud felmutatni, mint az ipari tulajdon szabályozása tekintetében.* Nem került sor a szerzői jog alapkérdéseinek harmonizációjára. A jogharmonizáció csak egyes részterületeket érintett. Ennek több oka van. Egyrészt az irodalom, művészetek és tudományok területén érvényesülő szerzői jog lényegesen távolabb állt az európai integráció eredetileg csak a vámokra, a kereskedelemre, a gazdaságra koncentráló együttműködésétől, mint a szabadalmak és védjegyek és más iparjogvédelmi tárgyak. Másrészt az európai országok együttműködése csak a 80-as és a 90-es években bővült olyan nevelésre, oktatásra, médiára, kultúrára vonatkozó tevékenységgel, amelyek szerves kapcsolatban álltak a szerzői joggal. Ehhez járult, hogy a szerzői jog szabályozási körébe tartozó alkotások fontos gazdasági versenyelőnyt nyújtó szerepét viszonylag később ismerték fel. A digitális technika fejlődése rendszerbe illesztés nélkül is megkövetelte a szoftverek, adatbázisok, a műholdas sugárzás és a vezeték nélküli továbbítás harmonizált jogi szabályozását.

A 90-es években 5 irányelvet hoztak, amelyek a következők: a Tanács 91/250/EGK irányelve a számítógépi programok jogi védelméről; a Tanács 92/100/EGK irányelve a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joghoz kapcsolódó bizonyos jogokról; a Tanács 93/83/EGK irányelve a műholdas műsorsugárzásra és a vezeték útján történő továbbközvetítésre alkalmazandó szerzői jogra és a szerzői joggal kapcsolatos jogokra vonatkozó egyes szabályok összehangolásáról; a Tanács 93/98/EGK irányelve a szerzői jog és bizonyos kapcsolódó jogok védelmi idejének összehangolására; A Tanács és a Parlament 96/9/EK irányelve az adatbázisok jogi oltalmáról.

5) A szellemi alkotások aktuális szabályozása az EU-ban, a szabályozás második generációja (2001-2011)

A szellemi alkotások aktuális szabályozását a tudomány és technika erőteljes fejlődésének követése, pl. az új szoftverirányelv formájában; a szabályozás megújulása; a jogharmonizáció új területekre való kiterjesztése; a nemzetek feletti közösségi együttműködés kiépítése jellemezte.

Ad a) Szabadalmak

E téren a nagy horderejű fejlődés már korábban lezajlott, azonban két jogi norma mindenképpen megemlítendő: az Európai Parlament és a Tanács 2004/48/EK irányelve (2004. április 29.) a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről, és a közegészségügyi problémákkal küzdő országokba történő kivitelre szánt gyógyszeripari termékek előállításával kapcsolatos szabadalmak kényszerengedélyezéséről szóló, 816/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet.

Ad b) Védjegyek

A védjegyek vonatkozásában is érvényesek a szellemi tulajdonnal kapcsolatos közösségi végrehajtási előírások. Az Európai Parlament és a Tanács 2004/48/EK irányelve a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről a szellemi alkotások más tárgyai vonatkozásában is életbe lépett.

A védjegyek terén az uniós szabályozás második generációjáról beszélhetünk. A védjegyek területén legnagyobb eredménynek lehet tekinteni a közösségi védjegyjog harmonizálásáról szóló Irányelv újrafogalmazását. Az Európai Parlament és a Tanács 2008/95/EK irányelve (2008. október 22.) a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről új fejezetet nyitott az európai védjegy harmonizáció terén. A 207/2009/EK rendelet a Közösségi Védjegyről aktualizálta a nemzetek felett álló közösségi védjegyrendszer működési feltételeit

Ad c) Ipari Minták

Az ipari minták terén létrehozták a Közösségi Mintarendszert a 6/2002/EK rendelet útján. A közösségi mintarendszer a tagállamok nemzeti hivatalaitól teljesen független engedélyezési rendszert alkot. A Közösségi Mintahivatal, a Belső Piaci Harmonizáció Hivatala évente jelentős mennyiségben fogadja a bejelentéseket. A közösségi mintarendszer működéséhez szükséges szabályzatot és az illetékkiszabás rendjét rendeleti úton vették be.

Ad d) Földrajzi árujelzők

Az EU rendeletek közül az alábbiak érdemelnek különös figyelmet. A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról szóló 510/2006/EK tanácsi rendelet és végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1898/2006/EK bizottsági rendelet. Az Európai Unióban változatlanul fennmaradt az élelmiszerek, szeszes italok és borok különálló szabályozása. Így a szeszes italok meghatározásáról, megnevezéséről, kiszereléséről, címkézéséről és földrajzi árujelzőinek oltalmáról, szóló 110/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet III. fejezete tartalmaz speciális rendelkezéseket. A borok eredetvédelmét a borpiaci rendtartás szabályozza. A borpiac közös szervezéséről az 1493/1999/EK, az 1782/2003/EK, az 1290/2005/EK és a 3/2008/EK rendeletek valamint a 479/2008/EK tanácsi rendelet IV. fejezete itt külön említendő.

Ad e) Szerzői Jog

A szerzői jog hihetetlenül erőteljes fejlődésnek indult a harmadik évezredben, irányelvek és ajánlások sorát fogadták el. Ebben nagy szerepe volt a szerzői jog soha nem látott anyagi dimenzióinak.

Talán a legfontosabb az elfogadott irányelvek között a Parlament és a Tanács 2001/29/EK irányelve az információs társadalommal kapcsolatos szerzői és szomszédos jogokról (InfoSoc Irányelv {XE „InfoSoc Irányelv”}). Az InfoSoc Irányelv az interneten történő műfelhasználást beemeli a szerzői jogi felhasználás körébe és teljes körben meghatározza a szabad felhasználás módozatait. Az Európai Parlament és a Tanács 2001/84/EK irányelve az eredeti műalkotás szerzőjét megillető követő jogról (Követő jog irányelv) szól. A Követő jog irányelv a képzőművészeti és más alkotások műkereskedők általi értékesítéséből származó haszonból részesíti a szerzőket.

További irányelvek: az Európai Parlament és a Tanács 2006/115/EK irányelve (2006. december 12.) a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon {XE „szellemi tulajdon”} területén a szerzői joghoz kapcsolódó egyes jogokról; Az Európai Parlament és a Tanács 2006/116/EK irányelve a szerzői jog és egyes szomszédos jogok {XE „szomszédos jogok”} védelmi idejéről (Határidő irányelv {XE „Határidő irányelv”}); Az Európai Parlament és Tanács 2009/24/EK Irányelve a számítógép programok jogi oltalmáról.

Nem irányelv formájában kiadott normák: A Bizottság 2006/585/EK ajánlása a kulturális anyagok digitalizálásáról és online hozzáférhetőségéről, valamint a digitális megőrzésről, valamint az Európai Parlament (2005/737/EC) 2007. március 13-i állásfoglalása a Bizottság 2005. október 18-i, a jogszerű online zene {XE „zene”} szolgáltatás érdekében a szerzői és szomszédos jogok {XE „szomszédos jogok”} közös, határokon átnyúló kezeléséről.

6) Az EU közeljövőben megvalósuló tevékenysége a szellemi alkotások terén

E téren kardinális jelentőséggel bír az Egységes EU szabadalom. Jelenleg 2011. évi fejleményként küszöbön áll az egységes EU szabadalom {XE „egységes EU szabadalom”} szabályozásának előkészítése. Az EU Versenyképességi Tanácsa a magyar EU elnökség idején, 2011. 06. 27-én fogadta el az egységes szabadalom létrehozatalára irányuló megerősített együttműködéssel kapcsolatos két rendeletervezetet. Az Európai Unió {XE „Európai Unió”} szellemi alkotásokra vonatkozó, a kreativitás és innováció {XE „innováció”} fejlesztésére irányuló Stratégiai Konceptióját az Európai Bizottság 2011. május 24-én tette közzé.

Az EU a gazdasági növekedés és az innováció {XE „innováció”} fejlesztése érdekében meghirdetett, átfogó stratégiája az alábbi célok megvalósítását tűzte ki a 2011-2013 közötti időszakra: 1) Egységes szabadalmi bírósági rendszer létrehozatala, amely alkalmas a jelenleg működő európai szabadalmi rendszer és a jövőben létesítendő európai uniós szabadalmi rendszer ügyeinek ellátására. Az új bírósági rendszer az átfutási idők és a bírósági eljárások költségeinek a csökkentésére is intézkedéseket vezet be. 2) Javaslatok kidolgozása a Közösségi védjegyrendszer és a nemzeti védjegyrendszerek átalakítására és azoknak az Internet alkalmazás követelményeihez igazítása. 3) Javaslatok

kidolgozása – a tagállamok számára – a nem mezőgazdasági termékre vonatkozó földrajzi árujelzők {XE „árujelzők”} (Carrarai Márvány, Solingeni Acél, stb.) védelmének bevezetésére. 4) Új irányelvtervezet kidolgozása az Európai Parlament és a Tanács 2004/48/EK a szellemi tulajdon {XE „szellemi tulajdon”} jogok érvényesítéséről szóló irányelve tökéletesítésére; a digitális felhasználáshoz való alkalmazkodás jegyében. 5) Közös jogkezelésre vonatkozó irányelv tervezet kidolgozása. Az irányelvtervezet a tagállamok számára az ún. digitális belső piac működése céljából; a) a szerzői jogi felhasználási szerződések egységesítése, nyilvántartása és a jövedelem felosztása céljából jogi kereteket kíván biztosítani; b) a határokon átnyúló zene {XE „zene”} műveket érintő szerzői és szomszédos jogok {XE „szomszédos jogok”} közös jogkezelésére alkalmas követelményrendszert kíván kidolgozni; c) a tervezet a jövedelem felosztás vonatkozásában is egységes és átlátható rendszert kíván létrehozni; 6) A védjegybitorlások és termékalkotás visszaszorítására vonatkozó megfigyelési rendszer tökéletesítése; és 7) új rendelettervezet kidolgozása a szellemi alkotásokra vonatkozó jogoknak vámhatóságok által történő érvényesítéséről, amely alapján a jelenlegi, az EU vámhatóságok által lefoglalt árukra vonatkozó eljárásáról szóló 1383/2003 (EK) rendelet helyébe új megfontolásokon alapuló rendeletet fognak kidolgozni.